

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
Приймальна комісія

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор університету
д.і.н., професор _____ О.О. Нестуля
«__» _____ 2021 р.

ПРОГРАМА
фахових випробувань

для вступу на 3 курс(на вакантні місця)
за ступенем «Бакалавр»
на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший спеціаліст»

Спеціальність 051 Економіка
Освітня програма «Бізнес-економіка»

Рекомендовано до затвердження
на засіданні приймальної комісії
протокол № __ від «__» _____ 2021 р.
Відповідальний секретар
приймальної комісії
_____ О.С. Куцевол

Полтава 2021

Упорядники:

д.е.н., професор М.Є. Рогоза,
д.е.н., професор В.І. Перебийніс,
к.е.н. доцент О.К. Кузьменко

Рецензенти:

к.ф.-м.н., професор О.О. Ємець,
д.е.н., професор М.В. Макарова

Розглянуто на засіданні кафедри
*економічної кібернетики, бізнес-економіки
та інформаційних систем*
11 лютого 2021 р., протокол № 9

Зав. кафедри _____ проф. М.Є. Рогоза

Зміст

Пояснювальна записка	4
Програма з дисципліни «Економіка підприємства» на вступні іспити	5
Критерії оцінювання знань	10
Список рекомендованої літератури	11

Пояснювальна записка

Освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра за спеціальністю 051 Економіка, освітня програма «Економіка підприємства» передбачається вступне фахове випробування з абітурієнтами, випускниками технікумів, коледжів, вищих професійно-технічних училищ при вступі на навчання за ступенем «Бакалавр» за освітньою програмою «Економіка підприємства»

Перелік питань для проведення іспиту базується на навчальному матеріалі фундаментальних та спеціальних дисциплін

Мета фахових вступних випробувань при прийомі на навчання осіб, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста, для продовження навчання з підготовки бакалавра за освітньою програмою «Бізнес-економіка» – визначення рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Полтавському університеті економіки і торгівлі за освітньою програмою «Бізнес-економіка».

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми бакалавра вступники повинні мати базову освіту молодшого спеціаліста за спорідненою спеціальністю та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі природничо-наукових, загальноекономічних та профільних наук. Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

Характеристика змісту програми. Програма фахових вступних випробувань спирається на освітньо-професійну програму підготовки з економіки підприємства та одночасно відображає вимоги до студентів, визначені у галузевих стандартах вищої освіти даних освітньо-кваліфікаційних рівнів.

Програма відображає тематику, необхідну бакалавру з економіки підприємства у його професійній діяльності.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію ПУЕТ.

ПРОГРАМА З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА» для вступних іспитів

Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання

Класифікація суб'єктів господарювання. Завдання підприємства в умовах ринку. Ознаки підприємства як юридичної особи. Ознаки суб'єктів бізнесу в Україні за чисельністю працюючих.

Методи державного регулювання діяльності підприємства.

Види господарських товариств. Характеристика товариства з додатковою відповідальністю. Характеристика товариства з обмеженою відповідальністю.

Види підприємств за власністю. Підприємство як об'єкт продажу. Набуття підприємством прав юридичної особи.

Виробнича структура підприємства.

Тема 2. Персонал підприємства та продуктивність праці

Поняття: трудові ресурси, персонал, кадри. Характеристика професії, спеціальності, кваліфікації.

Характеристика категорій персоналу: керівник, спеціаліст, службовець, робітник. Структура персоналу.

Причини звільнення, що відносяться до плинності кадрів. Показники руху трудових ресурсів: коефіцієнти обороту з прийому і вибуття, їх розрахунок. Розрахунок коефіцієнта плинності персоналу.

Поняття явочної, облікової, середньооблікової чисельності персоналу.

Продуктивність праці робітників підприємства: сутність, показники. Показники ефективності використання трудових ресурсів: виробіток, трудомісткість. Чинники продуктивності праці: технічні, організаційні, економічні.

Розрахунок виробітку одного працівника та одного робітника: середньорічного, середньоденного, середнього динного. Розрахунок трудомісткості продукції.

Тема 3. Мотивація і оплата праці

Сутність оплати праці та її функції. Види заробітної плати (основна і додаткова, номінальна та реальна). Принципи організації оплати праці. Державне регулювання оплати праці. Мінімальна заробітна плата.

Тарифна система оплати праці працівників її елементи. Форми і системи заробітної плати (почасова та відрядна), їх характеристика. Розрахунок відрядної заробітної плати. Розрахунок погодинної заробітної плати.

Тема 4. Основні фонди

Ознаки поділу виробничих фондів підприємства на основні та оборотні, її характеристика. Ознаки поділу основних фондів підприємства на виробничі та невиробничі, їх склад. Ознаки поділу основних фондів підприємства на пасивну і активну частини.

Оцінка основних фондів за первісною, залишковою та відновною вартістю.

Показники ефективності використання основних фондів: фондовіддача, фондомісткість, їх сутність та розрахунок.

Показники інтенсивності відновлення основних фондів: коефіцієнт оновлення і коефіцієнт вибуття, їх сутність та розрахунок.

Показники ефективності забезпечення персоналу основними фондами: фондоозброєність, рівень механізації та автоматизації праці, їх сутність і розрахунок.

Сутність амортизації основних фондів. Методи нарахування амортизації основних фондів: лінійний, метод зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий, податковий.

Види зносу основних фондів: фізичний і моральний, їх характеристика і методи усунення.

Система управління основними фондами підприємства.

Тема 5. Виробнича потужність підприємства

Визначення виробничої потужності підприємства. Фактори, що впливають на ефективність використання виробничих потужностей

Розрахунок вихідної потужності (на кінець року) підприємства. Характеристика вхідної виробничої потужності підприємства.

Тема 6. Оборотні кошти

Класифікація оборотних коштів підприємства за сферами обороту. Класифікація оборотних коштів підприємства за швидкістю обертання.

Характеристика оборотних фондів та фондів обігу. Класифікація оборотних коштів підприємства за елементами. Класифікація оборотних коштів підприємства за ліквідністю.

Методи нормування оборотних коштів. Характеристика нормованих оборотних коштів та їх розрахунок. Розрахунок норми та нормативу виробничого запасу. Розрахунок нормативу незавершеного виробництва.

Кругооборот оборотних коштів, його стадії. Показники оборотності оборотних коштів: коефіцієнт оборотності, коефіцієнт завантаження, тривалість обороту, їх розрахунок.

Тема 7. Інвестиції

Інвестиції підприємства (фінансові та реальні). Видовий склад інвестицій. Зовнішні прямі та портфельні інвестиції. Структура капіталовкладень: галузева, технологічна, відтворювальна.

Інвестиційна діяльність підприємства та джерела її здійснювання.

Оцінка ефективності капіталовкладень.

Основні фактори та методи підвищення ефективності інвестицій. Сучасні економічні методи управління інвестиційними процесами.

Тема 8. Нематеріальні ресурси та активи

Нематеріальні ресурси підприємства, їх склад. Характеристика об'єктів промислової власності.

Характеристика об'єктів, що охороняються авторським правом і суміжними правами. Характеристика інших об'єктів інтелектуальної власності.

Нематеріальні активи, їх види та характеристика. Характеристика товарного знаку підприємства.

Патент, його характеристика. Ліцензія. Види ліцензій.

Тема 9. Витрати виробництва і собівартість продукції

Сутність витрат і собівартості продукції, їх види.

Класифікація витрат за відношенням до обсягу виробництва (змінні та постійні), їх характеристика. Класифікація витрат за способом їх перенесення на продукцію (прямі та непрямі).

Класифікація витрат за ступенем однорідності (одноелементні та комплексні), їх характеристика. Класифікація витрат за можливістю регулювання (регульовані та нерегульовані).

Види собівартості: за складом продукції, залежно від часу формування затрат, за місцем формування, за тривалістю розрахункового

періоду, їх характеристика. Класифікація витрат за економічними елементами (кошторис витрат), їх характеристика.

Класифікація витрат за статтями (калькуляція), їх характеристика. Склад непрямих витрат, їх характеристика. Розрахунок статей калькуляції.

Основи управління витратами.

Тема 10. Прибуток підприємства

Сутність і види прибутків підприємства. Сутність нормального, необхідного, мінімального, можливого прибутку підприємства. Розрахунок валового прибутку, прибутку до оподаткування, чистого прибутку, маржинального прибутку.

Показники рентабельності: доходу, витрат, підприємства, капіталу.

Склад позаопераційних доходів підприємства.

Основна умова досягнення підприємством точки беззбитковості.

Тема 11. Ціни та ціноутворення на підприємстві

Сутність і функції ціни.

Види цін: за галузевою ознакою, за ступенем монополізації ринку, за регулюванням, за територією дії. Структура роздрібною ціни.

Методи визначення ціни.

Загальні чинники, що визначають ціни на товари.

Види цін, що застосовуються на споживчому ринку України.

Тема 12. Планування господарської діяльності підприємства

Сутність планування, функції, принципи та методи планування. Система планів: стратегічні, поточні, оперативні, їх взаємозв'язок та порядок розроблення. Основні розділи поточного плану.

Показники виробничої програми: товарна, валова та реалізована продукція, її вимірники. Основний критерій оптимізації виробничої програми підприємства у сучасних умовах.

Бізнес-планування, його характеристика.

Тема 13. Організація виробництва

Організація виробництва.

Формування та структура виробничого процесу. Основні принципи організації виробничого процесу.

Класифікація виробничих процесів.

Організаційні типи виробництва та їх характеристика.

Виробничий цикл, його характеристика та структура. Методи організації виробництва.

Тема 14. Виробництво, якість та конкурентоспроможність продукції

Економічна суть якості продукції. Споживча вартість і технічний рівень виробів. Показники якості окремих видів та всієї сукупності продукції, методика їх обчислення.

Конкурентоспроможність продукції, чинники її забезпечення та методика оцінювання її рівня.

Методи забезпечення якості продукції, що виготовляється.

Стандартизація й сертифікація продукції. Державний нагляд за якістю. Технічний контроль якості на підприємстві, його організація, форми і методи. Економічна відповідальність підприємства за якість продукції.

Критерії оцінювання знань

Оцінювання знань вступників проводиться за 200-бальною шкалою. При цьому використовуються такі критерії:

190-200 балів	Вступник дав правильну, вичерпну відповідь на поставлене питання, продемонстрував глибокі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати власне ставлення до відповідних категорій, залежностей, явищ.
172-189 балів	Вступник у цілому відповів на поставлене запитання, але не зміг переконливо аргументувати власну відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, припустив несуттєву помилку у відповіді.
154-171 балів	Вступник отримує за правильну відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
134-153 балів	Вступник дав неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументації, показав задовільні знання літературних джерел.
100-133 балів	Вступник має неповне знання програмного матеріалу, але отримані знання відповідають мінімальним критеріям оцінювання.
0-99 балів	Вступник дав неправильну відповідь, показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури, ухилився від аргументації чи взагалі не відповів.

Екзаменаційний білет містить 2 теоретичних питання з основних розділів, наведених у програмі.

Список рекомендованої літератури

1. Артими-Дрогомирецька З. Економічний ризик: навчальний посібник / З. Артим-Дрогомирецька. – Львів: Магнолія 2006, 2015. – 320 с.
2. Балабанова Л.В. Управління збутовою політикою: навчальний посібник / Л.В. Балабанова, Ю.П. Митрохіна. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 240 с.
3. Березін О.В. Стратегія підприємства: навчальний посібник / О.В. Березін, М.Г. Безпарточний. – К.: Ліра-К, 2010. – 224 с.
4. Березін О.В. Технічне забезпечення підприємства: навчальний посібник / О.В. Березін, С.Р. Вахтін, М.І. Дрогомирецька. – Суми: Університетська книга, 2012. – 336 с.
5. Березін О.В. Управління ціноутворенням: навчальний посібник / О.В. Березін, Ю.В. Карпенко. – Суми: Університетська книга, 2012. – 176 с.
6. Гиль О.О. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств: навчальний посібник / О.О. Гиль. – К.: Ліра-К, 2015. – 248 с.
7. Говорушко Т.А. Управління фінансовою санацією підприємства: підручник / Т. А. Говорушко. – К.: ЦУЛ, 2013. – 400 с.
8. Данилюк М.О. Планування і контроль на підприємстві: навчальний посібник / М. О. Данилюк. – К.: Ліра-К, 2015. – 328 с.
9. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника. – Суми: Університетська книга, 2012. – 864 с.
10. Економіка підприємства: навч. посіб. / Н. Б. Юрченко, Р. С. Кравчук, І. Б. Запужляк, І. І. Василик. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2018. – 377 с.
11. Заблоцький Б.Ф. Економіка і організація іноваційної діяльності: навчальний посібник. / Б. Ф. Заблоцький. – 2-ге вид. – К.: Ліра-К, 2015. – 428 с.
12. Захарченко В.І. Економіка підприємства: практикум (збірник задач і виробничих ситуацій): навч. посібник / В.І. Захарченко, М.М. Меркулов, Л.В. Ширяєва. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 144 с.
13. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підручник / О.С. Іванілов. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 728 с.
14. Іванова В.В. Планування і контроль на підприємстві: навчальний посібник / В. В. Іванова. – Суми: Університетська книга, 2011. – 443 с.
15. Касьянова Н.В. Потенціал підприємства: формування та

- використання: підручник / Н. В. Касьянова. – К.: Ліра-К, 2013. – 248 с.
16. Левченко Ю. Г. Економіка та організація інноваційної діяльності: навчальний посібник / Ю. Г. Левченко. – К.: Ліра-К, 2015. – 448 с.
17. Мацибора В.І. Економіка підприємства: навчальний посібник / В.І. Мацибора, В.К. Збарський, Т.В. Мацибора. – К.: Каравела, 2012. – 312 с.
18. Міценко Н. Г. Економіка підприємства: теорія і практикум: навчальний посібник / Н. Г. Міценко. – К.: Ліра-К, 2014. – 688 с.
19. Менеджмент і маркетинг: навчальний посібник / За ред. В.І.Перебийноса. - Полтава: ФОП Говоров С.В., 2007. – 344 с.
20. Мороз В. С. Організація виробництва: навчальний посібник / В. С. Мороз, А. С. Тельнов. – К.: Ліра-К, 2015. – 256 с.
21. Перебийніс В.І. Енергетичний менеджмент: навчальний посібник / В.І. Перебийніс. - Полтава: Інтер-графіка, 2004. – 232 с.
22. Перебийніс В.І. Операційний менеджмент: навчальний посібник / В.І. Перебийніс, В.В.Писаренко, О.М.Помаз, В.О.Василенко та ін. / За ред. В.І. Перебийноса. - Полтава: ПДАА, 2008. – 664 с.
23. Перебийніс В.І. Практикум з енергетичного менеджменту: навчальний посібник / В.І. Перебийніс. - Полтава: Інтер-графіка, 2004. – 96 с.
24. Портна О. В. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник / О. В. Портна, Н. Ю. Єршова. – Львів: Магнолія 2006, 2015. – 312 с.
25. Селіверстова Л.С. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / Л.С. Селіверстова, О.В. Скрипник; за заг. ред. С.М. Безрутенко. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 274 с.
26. Шваб Л.І. Економіка підприємства: підручник / Л.І. Шваб. – К.: Каравела, 2011. – 416 с.
27. Яркіна Н. М. Економіка підприємства: навчальний посібник / Н. М. Яркіна – К.: Ліра-К, 2019. – 596 с.

